

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

II. Quæ Certitudo & evidentia ad Scientiam requiratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

xxxv. 3°. strictius, & ad nostrum intentum magis accommodatè pro quavis cognitione discursiva certa & infallibili, abstrahendo tamen, an sit obscura, vel clara: sub hacque comprehenditur Theologia.

xxxvi. 4°. strictissime & juxtà mentem Aristotelis pro cognitione discursiva certa naturaliter, ac proinde evidente, abstrahendo tamen, an sit per causam vel effectum, ut comprehendas demonstrationes propter quid & quia, conformiter ad hanc acceptionem definibiles. Pro horum tamen majori intelligentia, sit

PARAGRAPHVS I.

Quid sit certitudo & evidentia in actibus intellectus, & quod triplex.

RESOLUTIO I.

xxxvii. Dico 1°. Certitudo est necessaria veritas, five talis, cujus loco poni non possit falsitas: patet, quia sic clarè distinguitur à probabilitate, cui certitudo, quādam proportionē servatā, opponitur.

RESOLUTIO II.

xxxviii. Dico 2°. Certitudo est triplex, Objecti, Cognitionis & Cognoscentis.

xxxix. Certitudo objecti five objectiva est connexio necessaria & immutabilitas extremorum, vel secundum se, ut homo est rationalis; vel ut subsunt principio adequatè certo, ut Petrus ambulat, posito quoddam videam, canis Tobie habuit caudam, posito quoddam Deus id revelavit.

xl. Certitudo cognitionis five formalis est necessaria veritas actus, orta ex certitudine objecti, ut conformitas actus, quo dico Deus est bonus, homo est rationalis: & hæc est duplex, naturalis quidem, si orta sit ex certitudine naturali objecti; & supernaturalis, si orta ex certitudine supernaturali.

xli. Certitudo cognoscentis est firma intellectus adhesio alicui objecto; non quidem ex efficaci imperio voluntatis, errore vel pertinacia intelligentis; quia hæc ut summum fundare possunt affectivam certitudinem, & pertinacem in cognoscendo perseverantiam; sed ex certitudine objecti & cognitionis orta, quæ sola est affectiva & formalis.

RESOLUTIO III.

xlii. Dico 3°. certitudo objecti & cognitionis, iterum est triplex, moralis, Physica & Metaphysica.

xliii. Certitudo moralis est, quæ habetur ex motivis, Physicè quidem fallibilibus, moraliter tamen infallibilibus, five talibus, ut illis positis rationabiliter de objecto dubitari non possit, ut certitudo de existentia Romæ, quam omnes communiter dicunt existere: si verò petas an certitudo de existentia objecti revelati in se tantum probabilis, ut quod canis Tobie habuerit caudam, sit quoad nos moralis tantum? Respondeo affirmativè; quia licet nullus, nisi irrationabiliter, cum peccato ac fidei injuria de eo dubitari possit; potest tamen secundum principia illius Physica; quia nulla est necessaria connexio Physica causæ cum

R. P. Francisci Bonæ Spei Logica.

cane Tobie, & multò minus Metaphysica: imo de ipsa revelatione, nulla est quoad nos certitudo Physica.

xliv. Certitudo Physica est, quæ habetur ex principiis Physicis, five naturali cursu rerum, quæ naturaliter Physicè (licet possint supernaturaliter) aliter se habere non possunt, ut certitudo de sub- existentia subjecti substantialis ex mixtione accidentium.

xlv. Certitudo Metaphysica est, quæ habetur ex objecto, quod ne supernaturaliter quidem mutari possit, ob necessariam extremorum inter se connexionem, ut certitudo de homine, quod sit rationalis.

RESOLUTIO IV.

xlvi. Dico 4°. evidentia est certitudo clara, orta ex evidentia five visione objecti, vel, ut alii, ex principiis, quæ naturaliter (quantum experientia naturalis nos docet) alio modo se habere non possunt, quam cognoscantur; assignarique potest duplex, moralis & Physica; addit Metaphysicam P. Ovidius Logic. cont. 10. punct. 3°. quæ oriatur ex principiis naturalibus, quæ supernaturaliter aliter se habere non possunt, & pro illius exemplo assignat omne totum est majus sua parte, verum non satis aptè; quia isti exemplo, quatenus subest visioni, supernaturaliter falsum subesse potest; facere enim potest Deus, ut partem prout totum, & ex duabus partibus æqualibus unam ut partem, aliam ut totum videamus: undè evidentiam Metaphysicam propriè dictam non agnoscimus, & illi semper falsum supernaturaliter subesse posse, non secus ac visioni, arbitramur.

xlvii. Evidentia autem moralis est, certitudo moralis clara, orta ex visione objecti, &c. Physica, certitudo Physica, &c.

PARAGRAPHVS II.

Quæ Certitudo & evidentia ad Scientiam requiratur.

RESOLUTIO I.

xlviii. Dico 1°, five agatur de Scientia 3° modo ex dictis num. 35. sumpta, five 4°, & juxtà mentem Aristotelis, præmissæ non debent esse certiores & evidentiores conclusionē scientificæ.

xlix. Probatur 1°, quia conclusio scientifica sequitur certitudinem & evidentiam præmissarum, ita scilicet, ut si utraque sit certa & evidens propter certam & evidentem identitatem objectivam cum 3°, ipsa sit eodem modo certa & evidens propter certam & evidentem identitatem suorum extremorum inter se, quia eadem certitudine & evidentia, quæ duo sunt eadem uni 3°, sunt eadem inter se, ergo, &c.

l. Probatur 2°. non assentimur conclusioni propter præmissas, quia scilicet præmissæ sunt certiores conclusionē, sed quia ostendunt evidenter prædicatum & subjectum conclusionis esse eadem uni 3°, ac proinde inter se, juxtà hoc Axioma, Quæcumque sunt eadem uni 3°, sunt eadem inter se.

R

Con-

LII. Confirmatur 1°. certitudo est necessaria veritas, sed præmissæ, uti Disp. 1^a, de Demonst. Paragraph. 1°, probatum est; non sunt veriores conclusioni, ergo, &c.

LIII. Confirmatur 2°, objectum conclusionis est idem cum objectis præmissarum; sed certitudo & evidentia præmissarum petitur ab objectis præmissarum, ergo, &c.

LIII. Obijcies 1°, ex P. Arriaga, ubi sunt plura capita fallibilitatis, minor est de illis evidentia & certitudo; sed in conclusione sunt plura, quam in præmissis, quia in illa attinguntur objecta præmissarum, ergo, &c.

LIV. Respondeo concessâ majore, negando minorem; ad ejus probationem, concessio antecedente, negò consequentiam: & ratio est, quia tam objecta præmissarum, quam conclusionis, sunt infallibilia; non est autem major fallibilitas, ubi plura objecta infallibilia, quam ubi unum; sicut non est major contingentia, ubi tria necessaria, quam ubi unum; alioqui magis contingens esset, res Divinas Personas existere, quam Deum, quod est hæreticum.

LV. Ad Aristotelem verò dicentem, *Si ob ea scimus & credimus, & illa sanè scimus & credimus magis*, & Axioma, *propter quod unum tale*, &c. satisfactum est Disput. 1^a, Dub. 1°, & ex illis in rigore sequitur hæresis, ut ibidem dicta consideranti patebit.

LVI. Obijcies 2°, ubi una præmissa certa, alia probabilis tantum, præmissæ sunt, ut minùs, æquæ certæ, ac ipsa conclusio; ergo ubi utraque est certa, præmissæ sunt certiores conclusioni.

LVII. Respondeo negando consequentiam; supponitur enim falsum in antecedente, videlicet conclusionem esse certam, ubi una præmissarum tantum est probabilis, quod verum esse non potest; quia certitudo conclusionis sumitur ex identitate duorum inter se, eo quod sint necessariò eadem uni 3°, non possunt autem esse plusquam probabiliter eadem uni 3°, si altera præmissarum sit probabilis tantum; sicut enim unio media inter unum extremum incorruptibile & alterum corruptibile, est corruptibilis; ita conjunctio conclusionis quasi media inter præmissas certam & probabilem, ex quibus inferitur, est tantum probabilis; quia conclusio semper sequitur debiliorem præmissam, sicut unio debilius extremum. Unde

LVIII. Adde Conclusionem sequi naturam unionis; nam sicut hæc non potest esse necessaria, ubi alterum extremorum est contingens; ita conclusio non potest esse certa, ubi altera præmissarum est tantum probabilis. Ratio est quia sicut unio ab extremis sumit necessitatem aut contingentiam, ita conclusio à præmissis sumit certitudinem vel probabilitatem.

RESOLUTIO II.

LIX. Dico 2°, Certitudo quædam moralis ad Scientiam sufficit, quædam non sufficit.

LX. Probatur 1^a pars, quia certitudo moralis, quæ fundatur in revelatione Divina, ut fundatur in revelatione Divina, major est illa, quæ fundatur in visione aut experientia humana; sed hæc ad Scientiam sufficit, ut omnes fatentur, ergo, &c.

LXI. Confirmatur, quia, licet certitudo moralis, quæ fundatur in revelatione Divina, attentis objecto præcisè & principis Physicis objecti, quoad nos sit fallibilis, quoad se tamen, & in se est infallibilis, & objectum consequenter prout illi subest est omnino infallibile, ergo, &c. Probatur consequentia, quia ut sic Scientia adhuc sufficienter distinguitur à Syllogismo probabilis & sophistico, ergo, &c.

LXII. Probatur 2^a pars, quia certitudo, quæ fundatur in revelatione humana, est moralis, & tamen in se & quoad nos fallibilis & consequenter etiam objectum prout illi subest, est fallibile, ergo, &c.

RESOLUTIO III.

LXIII. Dico 3°, sistendo in mente Aristotelis, ad Scientiam requiritur & sufficit certitudo & evidentia Physica: certitudo tamen Metaphysica infertur secundum maximam Scientiæ perfectionem.

LXIV. Probatur 1^a pars, quia de morali fundata in revelatione Divina nihil Aristoteles agnovit; sed ad Scientiam requisivit certitudinem aliquam; ergo Physicam.

LXV. Probatur 2ª pars, quia multæ sunt Scientiæ de objecto Physicè tantum certo, ut quod ignis sit calidus, aqua frigida, &c. alioqui, cum rerum essentias in se, aut à priori, certò non cognoscamus, sed in effectù, & à posteriori, quoad nos, nullæ essent Scientiæ, contra communem sensum Aristotelis & omnium Philosophorum post ipsum, ergo, &c.

LXVI. Adde præterea requiri certitudinem cognoscentis, alioqui intellectus non assecraretur de objecto; sed ei dubitanter assentiretur; ac proinde ex parte sua magis opinaretur, quam sciret.

DVBIVM II.

De Objecto Scientia in genere.

PARAGRAPHVS I.

Quid sit? variae ejus Divisiones & Subdivisiones.

RESOLUTIO I.

LXVII. Dico 1°, Objectum Scientiæ in genere est illud, circa quod Scientia per se versatur, quodque ei considerandum obijcitur: hæc conclusio patet.

RESOLUTIO II.

LXVIII. Dico 2°, Objectum Scientiæ in genere re dividitur in materiale & formale: materiale est subjectum cujusque conclusionis scientificæ: formale est id, ratione cujus dictum subjectum ab illa conclusione consideratur.

LXIX. Objectum autem materiale subdividitur in Adequatum seu totale, & Inadequatum seu partiale: 1um est suprà quod Scientia aliud objectum materiale non considerat: 2um est pars aliqua objecti totalis; quod est duplex; unum attributum & secundarium, aliud attributionis & primum; Attributum est, quod, non propter se, sed in ordine ad aliud consideratur. Attributionis est, ad quod cætera omnia partialia ordinantur,

Objectum